

Verslag van de Adviescommissie grondrechten en functie-uitoefening ambtenaren over het verslagjaar 2020

Verslag van werkzaamheden

1. Inleiding

De Adviescommissie grondrechten en functie-uitoefening ambtenaren (AGFA) is bij Koninklijk Besluit van 13 oktober 1992, Staatsblad 1992, 565, ingesteld. De commissie is belast met twee taken. Zij adviseert over voorgenomen disciplinaire straffen van ambtenaren in de sectoren Rijk, Politie en Defensie vanwege de uitoefening van de vrijheid van meningsuiting, het recht tot vereniging, tot vergadering en/of tot betoging als bedoeld in artikel 10, eerste lid, van de Ambtenarenwet 2017 (voorheen artikel 125a, eerste lid, van de Ambtenarenwet). Daarnaast adviseert de commissie in de sector Defensie over voorgenomen ontslagen van burgerlijke ambtenaren die uit een vertrouwensfunctie moesten worden ontheven vanwege de intrekking van de daarvoor benodigde verklaring van geen bezwaar.

Tot 1 januari 2020 vervulde de commissie laatstgenoemde taak ook voor de sector Rijk. Met het inwerking treden van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (hierna: Wnra) per die datum is die taak komen te vervallen, omdat op rijksambtenaren sindsdien het burgerlijk ontslagrecht van toepassing is, dat voorziet in een preventieve ontslagtoets door de rechter. Daardoor is de beoordeling van voorgenomen ontslagen door de commissie in de sector Rijk overbodig geworden. Met ingang van 1 januari 2020 is de AGFA bovendien gesplitst in drie commissies die respectievelijk de sectoren Rijk, Politie en Defensie bedienen. Deze splitsing is doorgevoerd, omdat de juridische grondslag voor het werk van de AGFA met het inwerking treden van de Wnra in de sector Rijk van privaatrechtelijke aard is geworden en in de sectoren Politie en Defensie van publiekrechtelijke aard is gebleven. In de sectoren Politie en Defensie is thans ook de werkwijze van de commissies voor deze sectoren publiekrechtelijk geregeld. Deze commissies vormen een personele unie met elkaar en met de commissie voor de sector Rijk.

2. Samenstelling van de commissie en bezetting van het secretariaat in 2020

De commissie was in 2020 als volgt samengesteld:

de heer mr. M.J. Cohen als lid, tevens voorzitter;
de heer prof. mr. A.W. Heringa als lid, tevens plaatsvervangend voorzitter;
mevrouw mr. dr. L.A. van Noorloos als lid;
mevrouw E.L. Snoeij als lid;
de heer dr. J.S. Timmer als lid met een bijzondere deskundigheid in politieaangelegenheden.

In het verslagjaar fungeerde de heer mr. dr. C.F. Sparrius als secretaris van de commissie en mevrouw mr. L.G. Busschers als plaatsvervangend secretaris. Mevrouw I. Haagensen is in het verslagjaar opgetreden als administratief-juridisch medewerker.

3. Behandeling van adviesaanvragen en overige reguliere werkzaamheden in 2020

In het verslagjaar heeft de commissie vier adviezen uitgebracht.

Het eerste advies, dat volgde op een aanvraag die in het jaar 2019 was binnengekomen, ging over een voorgenomen ontslag van een burgerlijk defensieambtenaar vanwege de weigering tot het verstrekken van de voor zijn vertrouwensfunctie benodigde verklaring van geen bezwaar. De commissie achtte geen beletselen aanwezig om het voorgenomen ontslag te effectueren.

Het tweede advies betrof een voorgenomen ontslag van een burgerlijk defensieambtenaar vanwege de intrekking van de voor zijn vertrouwensfunctie benodigde verklaring van geen bezwaar. De commissie constateerde dat de wijze waarop het voorgenomen ontslag was voorbereid onzorgvuldig was en heeft verzoeker geadviseerd om de ambtenaar begeleiding aan te bieden bij onder meer het zoeken naar een

Verslag van de Adviescommissie grondrechten en functie-uitoefening ambtenaren over het verslagjaar 2020

andere werkgever en het voorgenomen ontslag bij voldoende inspanning van de ambtenaar niet voor 1 januari 2021 te effectueren.

Het derde advies ging over een disciplinaire straf van vermindering van het recht op jaarlijkse vakantie met een aantal uur vanwege het openbaren van gedachten en gevoelens door een politieambtenaar in een groepsapp. De commissie constateerde dat verzoeker niet bevoegd was om deze disciplinaire straf op te leggen, omdat hij niet vooraf advies had ingewonnen bij de commissie. Aangezien het besluit over de disciplinaire straf evenwel nog niet in rechte vaststond, heeft de commissie desgevraagd advies uitgebracht over de disciplinaire straf. De commissie achtte de aan de ambtenaar opgelegde straf evenredig aan de aard en ernst van het door hem gepleegde plichtsverzuim en achtte de straf verder in overeenstemming met de overige omstandigheden en de aard van de gedane uitingen.

Het vierde advies betrof een voorgenomen ontslag van een burgerlijk defensieambtenaar vanwege de intrekking van de voor de door de ambtenaar uitgeoefende vertrouwensfunctie benodigde verklaring van geen bezwaar. De commissie was van oordeel dat er onvoldoende uitvoering was gegeven aan de zorgvuldige voorbereiding van het voorgenomen ontslag van de ambtenaar en heeft verzoeker geadviseerd om aan het voorgenomen ontslag geen uitvoering te geven en een onderzoek in te stellen naar de detacherings- en andere herplaatsingsmogelijkheden van de ambtenaar.

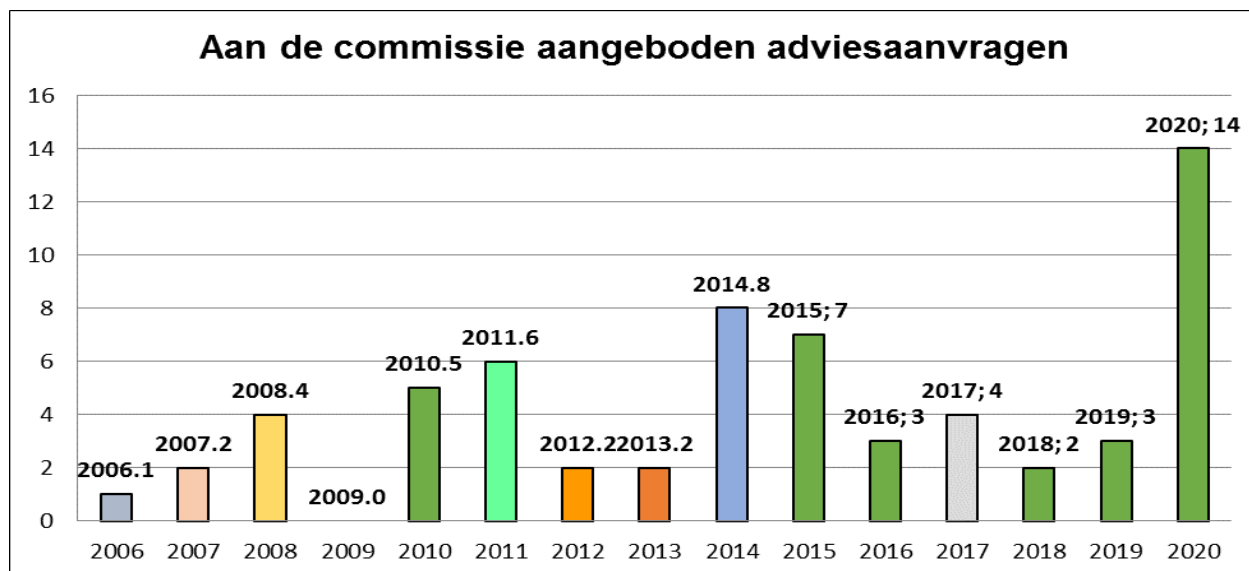
Verder heeft de commissie in het verslagjaar nog twee clusters van zes respectievelijk vijf adviesaanvragen ontvangen van de politie over voorgenomen disciplinaire straffen van politieambtenaren vanwege het openbaren van gedachten en gevoelens in app-groepen van politieambtenaren. De commissie heeft de behandeling van het eerste cluster zaken opgeschort toen bleek dat de politie het voornemen tot strafoplegging tijdens de behandeling door de commissie had omgezet in een definitief besluit. Na ontvangst van eventuele bezwaren tegen dat besluit zal de commissie bezien of de behandeling van de zaken kan worden voortgezet. Het tweede cluster zaken is in december 2020 bij de commissie aangeleverd en wordt daarom in 2021 behandeld.

Naast de behandeling van de bovengenoemde adviesaanvragen heeft de secretaris in 2020 een lezing over de vrijheid van meningsuiting van ambtenaren voorbereid die de voorzitter op 10 januari 2020 heeft gehouden bij het ministerie van Buitenlandse Zaken. Deze lezing was een vervolg op het bezoek dat de voorzitter, de secretaris en enkele leden van de commissie in 2018 aan dit ministerie hebben gebracht. Daarnaast heeft de secretaris voorbereidende werkzaamheden verricht voor de jaarvergadering, die op 28 februari 2020 is gehouden, en een presentatie tijdens het werkoverleg van de juristen arbeidsrecht bij de politie.

4. Aantal adviesaanvragen in de jaren 2006 tot en met 2020

Het aantal adviesaanvragen dat jaarlijks aan de commissie wordt aangeboden fluctueert sterk. Vanaf 2006 vertoont dit aantal adviesaanvragen een stijgende lijn met een onderbreking in 2009, in welk jaar geen adviesaanvraag is ingediend. In 2012 en 2013 stagneerde de stijgende lijn van het aantal adviesaanvragen. In die jaren zijn twee adviesaanvragen ingediend. In 2014 is het aantal bij de commissie ingediende adviesaanvragen verviervoudigd tot acht. In 2015 is dit aantal weer verminderd tot zeven en in 2016 is dit aantal verder verminderd tot drie. In 2017 deed zich weer een lichte stijging voor met vier adviesaanvragen, welk aantal in 2018 is gehalveerd tot twee. In 2019 ging het aantal weer licht omhoog met drie adviesaanvragen. In 2020 was er sprake van een exponentiele stijging. Er zijn in dat jaar 14 adviesaanvragen ingediend.

Verslag van de Adviescommissie grondrechten en functie-uitoefening ambtenaren
over het verslagjaar 2020

5. Financiële gegevens over de jaren 2017 tot en met 2020 en prognose voor 2021

Met de werkzaamheden van de commissie en het secretariaat waren in de jaren 2017 tot en met 2020 de volgende bedragen gemoeid:

Jaar	2017		2018		2019		2020	
Omschrijving	Uren	€	Uren	€	Uren	€	Uren	€
TOTAAL	266	33.919	161	21.455	271	40.444	432	60.559

De kosten van de commissie en het secretariaat in 2020 hebben allereerst betrekking op de behandeling van de eerder genoemde adviesaanvragen. De adviesaanvragen over voorgenomen disciplinaire straffen vanwege de uitoefening van grondrechten zijn door hun complexiteit bewerkelijker dan de adviesaanvragen over voorgenomen ontslagen vanwege de intrekking of weigering van een verklaring van geen bezwaar. In het verslagjaar heeft de commissie zeven adviesaanvragen van het bewerkelijke type behandeld. Hierdoor heeft het secretariaat in dit jaar in vergelijking met voorafgaande jaren meer tijd besteed aan de behandeling van de adviesaanvragen. Daarnaast is in dit jaar naar aanleiding van het inwerking treden van de Wnra per 1 januari 2020 de onder 1. beschreven nieuwe structuur van de AGFA geïmplementeerd. Naar aanleiding hiervan is onder andere de website van de AGFA aangepast. Per saldo is de begroting voor 2020, die € 35.050,00 bedroeg, in dit jaar met € 25.509,00 overschreden.

De AGFA commissies voor de sectoren Rijk, Politie en Defensie verwachten in 2021 in totaal tien adviesaanvragen, waarvan zeven van het bewerkelijke en drie van het minder bewerkelijke type. Met de behandeling van deze adviesaanvragen en de te verwachten algemene werkzaamheden is naar verwachting een bedrag van ruim € 55.000,00 gemoeid.

Vastgesteld te Den Haag op 19 januari 2025,

mr. M.J. Cohen
voorzitter